

УДК 631.162(477.73)

Баришевська І.В., к.е.н.

Висоцька Ю.В.

Миколаївський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто та узагальнено особливості формування та обліку фінансових результатів сільськогосподарських підприємств. Визначено фактори, які впливають на рівень прибутку та позитивний фінансовий результат.

Ключові слова: Фінансовий результат, прибуток, конкурентоспроможність, збиток, рівень рентабельності, прибутковість.

Baryshevska I., Vysotska Y.

FEATURES AND FORMATION OF ACCOUNTING FINANCIAL RESULTS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

The article reviews and summarizes the features of the formation and registration of financial results of farms. The factors that affect the level of profits and positive financial results.

Keywords: financial result, profit, competitiveness, loss, profitability, return.

Барышевская И.В., Высоцкая Ю.В.

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ И УЧЕТА ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье рассмотрены и обобщены особенности формирования и учета финансовых результатов сельскохозяйственных предприятий. Определены факторы, влияющие на уровень прибыли и положительный финансовый результат.

Ключевые слова: Финансовый результат, прибыль, конкурентоспособность, ущерб, уровень рентабельности, доходность.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Головною метою існування будь-якого суб'єкта господарювання є отримання ним позитивного фінансового результату (прибутку) у розмірах, що задовольняє потреби підприємства, його працівників та власників. Управління прибутком пов'язане з основною, операційною діяльністю, тому її аналізом і контролем треба займатися постійно і починати треба з організації інформаційного забезпечення керівників взаємозалежними аналітичними даними про процеси формування прибутків. На сьогоднішній день, підприємства в основному користуються окремими показниками (дані про виручку від реалізації, про обсяги продажів, про ціни реалізації продукції, про балансовий прибуток), однак вони навіть не підозрюють глибину взаємозв'язку між цими показниками й можливості їх використання для прогнозів й прийняття управлінських рішень.

Фінансовий результат є кількісним та якісним критерієм ефективності (неефективності) менеджменту, технологій, продуктивності праці, рівня виробничих затрат на виробництво та ін. Сукупність цих факторів визначають ефективність виробництва і перетворюють позитивний фінансовий результат (прибуток) на основну рушійну силу ринкового механізму господарювання та основне джерело економічного і соціального розвитку підприємства та держави в цілому.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проблеми, пов'язані з процесом формуванням та обліку фінансових результатів підприємств, постійно знаходились і знаходяться в центрі уваги вчених- економістів.

Серед видатних вчених, які здійснили вагомий внесок у висвітлення питань формування та обліку фінансових результатів: Ф. Ф. Бутинець, А. М. Герасимович, М. Я. Дем'яненко, Г. Г. Кірейцев, М. М. Коцупатрий, В. Г. Лінник, П. Т. Саблук, М. Г. Чумаченко, Л. С. Шатковська та ін. Однак, значна кількість теоретичних і практичних проблем залишаються невирішеними, що і обумовило актуальність зазначеної проблеми.

Цілі статті. Обґрунтування особливостей формування та обліку фінансових результатів сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Фінансовий результат – це не тільки результат успішної (або невдалої, якщо констатуються збитки замість прибутку) роботи підприємства вчора, а й грошовий потік завтра [3]. Фінансовий результат - це прибуток або збиток, який отримує господарюючий суб'єкт внаслідок своєї діяльності.

На фінансовий результат впливають дві групи різноманітних факторів: фактори, що не залежать від діяльності підприємства (зовнішні); фактори, що перебувають у компетенції підприємств (внутрішні).

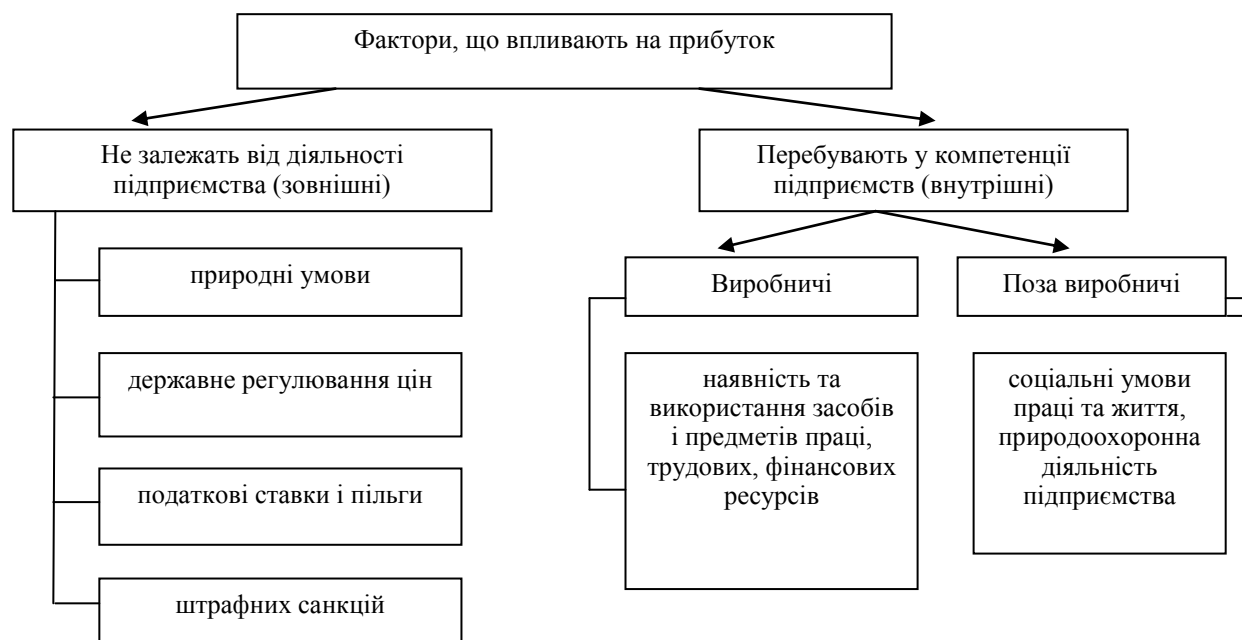

Рис.1. Фактори, що впливають на фінансові результати сільськогосподарських підприємств

Джерело: розроблено автором на основі джерела [1]

Усі вище перераховані фактори перебувають у тісному взаємозв'язку і взаємозалежності, і всі впливають на величину прибутку. Аналіз ступеня впливу цих факторів на прибуток дасть змогу знайти та використати резерви зростання прибутку сільськогосподарських підприємств і підвищити рівень їх фінансової безпеки [1].

Процес формування і використання прибутку є досить складним і неоднозначним у зв'язку із специфікою аграрної галузі. Можна виділити такі особливості формування прибутку сільськогосподарських підприємств, які впливають із особливостей їх діяльності:

1. Вища ймовірність неотримання прибутку в результаті обставин, що не залежать від підприємства (епідемія, навала сарани, посуха, ураган).

2. Частина прибутку необхідно спрямовувати на придбання та утримання дорогих основних засобів (процес виробництва здійснюється на великих площах, широко використовуються сільськогосподарські машини).

3. Формування прибутку відбувається залежно від періоду закінчення виробничого процесу, оскільки процес виробництва не збігається з календарним роком.

4. За частиною продукції не формуються фінансові результати, оскільки вона надходить до внутрішнього обороту, тобто спрямовується на внутрішньогосподарське споживання.

5. Застосовується різний порядок формування і розподілу прибутку, оскільки передбачені особливі організаційно-правові форми аграрних підприємств.

6. Значний вплив на процес формування прибутку мають природньо- кліматичні фактори (характерна сезонність виробництва) [2].

Фінансові результати сільськогосподарського підприємства можуть бути оцінені з різним ступенем деталізації залежно від цілей аналізу, існуючої інформації, програмного, технічного та кадрового забезпечення. Найбільш доцільним є виділення процедур експрес-аналізу та поглибленого аналізу фінансових результатів, де розрізняють ряд показників:

- загальні показники характерні для всіх галузей економіки, специфічні - для окремих галузей;

- первинні показники формуються за даними обліку планової інформації, похідні - розраховуються на базі первинних даних;

- синтетичні (інтегральні) показники узагальнюють складні економічні явища та процеси;

- результативний показник - це показник, що є об'єктом дослідження.

У сільськогосподарських підприємствах поглиблений аналіз складу, структури та динаміки доходів, виробничої й повної собівартості, прибутків (збитків) від реалізації окремих видів продукції (товарів, робіт, послуг) та в галузях рослинництва і тваринництва проводиться з використанням інформації форми № 50-сг «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств». Дана статистична звітність дає можливість визначити прибутковість продукції, як у абсолютних, так і відносних величинах, що в свою чергу дозволяє визначити основні складові, які забезпечують позитивний фінансовий результат (прибуток) та запропонувати конкретні заходи щодо його збільшення.

На прикладі приватно- орендного підприємства «Лан» Новобузького району розглянемо відображення в обліку фінансових результатів (Табл.1).

Особливість відображення у бухгалтерському обліку фінансових результатів господарсько-фінансової діяльності ПОП «Лан» у тому, що протягом року фінансовий результат визначається оперативно у Звіті про фінансові результати, а у бухгалтерському обліку він відображається заключними записами по підсумку за звітний рік.

Таблиця 1

Формування фінансових результатів від операційної діяльності у ПОП «Лан»
Новобузького району за 2013 рік

Показники	Кореспонденція		Сума, тис.грн
	Дт	Кт	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	701	79	10626,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	79	901	7072,0
Інші операційні доходи	71	79	1490,0
Адміністративні витрати	79	92	1197,0
Інші операційні витрати	79	94	204,0
Інші доходи	74	79	404,0
Чистий фінансовий результат прибуток	443	79	4047,0

Джерело: побудовано за даними фінансової звітності ПОП «Лан» Новобузького району

Протягом року на рахунках класів 7 «Доходи і результати діяльності» та 9 «Витрати діяльності» відображаються і накопичуються відповідно доходи та витрати,

що дає можливість скласти проміжну звітність про фінансові результати (квартальну, піврічну). В кінці року рахунки доходів і витрат закриваються перенесенням сальдо з цих рахунків на рахунок 79 «Фінансові результати». Підприємство використовує такі рахунки 7 класу: 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід», 74 «Інші доходи».

У ПОП «Лан» собівартість випущеної готової продукції, незавершеного виробництва та реалізованої продукції визначаються за виробничою собівартістю. Загальногосподарські та інші витрати до собівартості продукції не включаються і відображаються на окремих рахунках: 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші операційні витрати».

Вони списуються безпосередньо на дебет субрахунку 791 «Результати операційної діяльності» в установленому порядку в кінці року.

Під час аналізу показників прибутку виділяють наступні етапи дослідження. На першому етапі дають оцінку виконання плану з прибутку в цілому по підприємству та в розрізі окремих видів діяльності. Зокрема виділяють прибутковість окремих структурних підрозділів, інвестиційних проектів, договорів. В умовах аграрного виробництва – прибутковість окремих культур чи продукції. На другому етапі проводять порівняльний аналіз прибутку цього підприємства з середньогалузевими значеннями та показниками прибутковості підприємств конкурентів. На третьому етапі виконують факторний аналіз прибутку за видами діяльності, дають оцінку внутрішніх і зовнішніх резервів. На четвертому етапі проводять аналіз розподілу і використання чистого прибутку підприємства [4].

Фінансові результати підприємства можуть бути оцінені з різним ступенем деталізації залежно від цілей аналізу, існуючої інформації, програмного, технічного та кадрового забезпечення. Найбільш доцільним є виділення процедур експрес-аналізу та поглибленого аналізу фінансових результатів, де розрізняють ряд показників, а саме загальні показники, первинні показники, синтетичні показники та результативні показники.

При аналізі фінансових результатів за формою №2 «Звіт про фінансові результати» сільськогосподарських підприємств необхідно пам'ятати, що у випадку сплати підприємством фіксованого податку прибуток від звичайної діяльності до оподаткування співпадатиме з прибутком після оподаткування.

Одним із напрямів аналізу фінансових результатів є оцінювання якості прибутку за такими критеріями, як достовірність звітності, частота зміни облікової політики та її вплив на формування фінансових результатів, стабільність основних складових прибутку, діловий імідж підприємства тощо.

Достовірність даних про фінансові результати є одним із основних критеріїв високої якості прибутку. Якщо суб'єкт господарювання щорічно змінює свою облікову політику, то це знижує якість показників прибутку. Для оцінювання якості прибутку використовуються також результати аналізу його динаміки та структури. Якщо протягом тривалого періоду спостерігаються стійкі темпи його зростання, а в складі прибутку від звичайної діяльності переважна частка належить результату основної діяльності, то якість прибутку вважатиметься досить високою. Важливим критерієм якості прибутку є діловий імідж підприємства, що формується на підставі виконання взаємних зобов'язань, партнерських стосунків, особистих контактів, публікацій у пресі тощо. Використання результатів оцінювання якості прибутку зовнішніми суб'єктами аналізу (банками, інвесторами, діловими партнерами) сприяє зниженню фінансового ризику, а також об'єктивному прогнозуванню перспективної платоспроможності [5].

Висновки. Отже, аналіз фінансово-економічних результатів діяльності підприємства є невід'ємною частиною фінансово-економічного аналізу. До основних показників, що характеризують результативність діяльності підприємства є рівень отриманого прибутку (збитку) і рентабельність (збитковість). Прибуток – це кінцевий фінансовий результат від здійснення підприємством підприємницької діяльності, який є

приростом усього фінансового потенціалу суб'єкта господарювання. Прибуток, зокрема, є видом фінансових ресурсів підприємства. На формування прибутку впливають різні фактори, тому діяльність вітчизняних підприємств спрямована на його зростання. Оскільки за рахунок прибутку підприємств відбувається формування бюджетних ресурсів держави.

Аналіз фінансових результатів здійснюють за даними фінансової та статистичної (особливо в умовах сільськогосподарських підприємств) звітності. Якість аналізу фінансових фінансової звітності, а також від компетенції керівника, який приймає управлінське рішення. Від того, наскільки якісно проведено аналіз фінансових результатів, визначено основні чинники, що його забезпечують залежить подальша результативність діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Мазурок П.П. Дослідження ролі та стану наукових поглядів на трактування категорії «прибуток» підприємств / П.П. Мазурок // Держава та регіони. Серія. Економіка та підприємництво. — 2009. — №4. — С. 117—120.
2. Приказок О.В. Прибуток у формуванні фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств / О.В. Приказок // Банківська справа. — 2009. — №2. — С.82-88.
3. Суть фінансових результатів, їх облік: проблемі та шляхи вирішення [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/01/105.pdf>. — Назва з екрану.
4. Дорогань Л.О., Дорошенко А.П. Основні напрями оцінки фінансових результатів аграрних підприємств / Л.О. Дорогань, А.П. Дорошенко // Фінанси України. — 2011. - № 2.
5. Тютюнник Ю.М. Формування та факторний аналіз фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств / Ю.М. Тютюнник // Вісник Полтавської державної аграрної академії. — 2011. - № 1.

Рецензент д.е.н., професор Сіренко Н.М.